

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 70/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o., Námestie SNP 3, Trnava, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/58/2021 a 7Co/59/2021 z 31. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/58/2021 a 7Co/59/2021 z 31. októbra 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/58/2021 a 7Co/59/2021 z 31. októbra 2023 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **821,93 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. novembra 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval namietaný rozsudok krajského súdu (v časti výroku II a III – trovy konania) zrušiť a priznať náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k rodinnému domu v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] proti žalovanému (pôvodne proti dcére žalovaného). Spornú nehnuteľnosť žiadal priznať do svojho výlučného vlastníctva za náhradu 43 692,61 eur. Okresný

súd rozsudkom sp. zn. 4C/1/2019 z 1. októbra 2020 zrušil podielové spoluvlastníctvo sporových strán a spornú nehnuteľnosť prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľa za primeranú náhradu 56 000 eur. Doplnčím rozsudkom zo 6. októbra 2020 priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celom rozsahu. Krajský súd na odvolanie obidvoch strán sporu rozsudkom sp. zn. 7Co/58/2021 z 31. októbra 2023 rozsudok okresného súdu potvrdil (výrok I), doplnčiaci rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania (výrok II), a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok III). Krajský súd bol toho názoru, že keďže sa koná o vlastníckom práve všetkých podielových spoluvlastníkov, javí sa spravodlivé riešenie, že každý zo spoluvlastníkov znáša svoje náklady konania sám a nie je povinný nahradiť náklady iného spoluvlastníka (ibaže by na to boli dané osobitné a výnimočné dôvody). Krajský súd nezistil také správanie strán sporu, ktoré by napĺňalo znaky šikanózneho výkonu práva alebo obštrukcií (bod 26 namietaného rozsudku). Z totožných dôvodov rozhodol aj o náhrade trov odvolacieho konania (bod 27 namietaného rozsudku).

II.

3. Sťažovateľ namietal, že posúdenie rozsudku krajským súdom je extrémne nelogické a zásadným spôsobom popiera účel a význam noriem týkajúcich sa náhrady trov konania. Jeho argumentácia spočíva v tvrdení, že

- a) krajský súd aplikoval na jeho vec rozhodnutie českého ústavného súdu, ktoré bolo vydané neskôr ako samotná žaloba, tým krajský súd vychádzal z nesprávnych podkladov,
- b) nepriznal mu žiadnu náhradu trov konania vrátane uhradeného súdneho poplatku, pričom bol sťažovateľ v celom rozsahu, pokiaľ ide o právny dôvod žaloby, úspešný,
- c) nezohľadnil zrejmy šikanózny postup žalovaného, ktorý do súdneho konania vznášal zmätok,
- d) rozhodnutie o náhrade trov konania musí byť v súlade s priebehom konania, že konanie o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je špecifické (*iudicium duplex*), keďže súd nie je viazaný návrhmi strán (spoluvlastníci vopred nemôžu presne predvídať rozhodnutie súdu) a je potrebné zohľadniť, že každý z návrhov spoluvlastníkov môže mať presvedčivý základ, pričom uvedené v namietanom rozsudku krajský súd nezohľadnil.

III.

4. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola uznesením sp. zn. III. ÚS 70/2024 z 8. februára 2024 ústavným súdom prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

5. Krajský súd vo vyjadrení uviedol, že v celom rozsahu zotrváva na odôvodnení namietaného rozsudku, pričom odkazuje na závery a dôvody v ňom uvedené.

6. Sťažovateľ v replike uviedol, že vyjadrenie krajského súdu považuje za nedôvodné a v dôsledku absencie vecnej stránky vyjadrenia krajského súdu nemá možnosť kvalifikovane na vyjadrenie krajského súdu reagovať. Na základe uvedeného zotrváva na argumentácii prezentovanej v ústavnej sťažnosti.

IV.

7. Ústavný súd uvádza, že v jeho rozhodovacej činnosti sa už obdobnou vecou zaoberal, a to nálezom sp. zn. III. ÚS 138/2022 z 23. júna 2022, na ktoré právne posúdenie veci zároveň odkazuje.

8. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňovateľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu namietaného výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémneho zásahu do základného práva (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

9. V zásade možno konštatovať, že i pri preskúmaní rozhodnutí o náhrade trov konania v civilnom spore možno vychádzať z toho, že protiústavné sú také rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

10. Základom rozhodovania o náhrade trov konania v spore, ktorý skončil rozhodnutím vo veci samej tak, ako tomu bolo v prípade sťažovateľa, je § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého (i) súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci, a (ii) ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Z týchto ustanovení je zrejmé, že v prípade plného úspechu v spore sa má úspešnej strane priznať plná náhrada trov konania a v prípade čiastočného úspechu do úvahy prichádza tomu korešpondujúce čiastočné priznanie náhrady trov. V spore sťažovateľa bolo rozhodnuté v súlade s jeho žalobou, čo sa týka spôsobu vyporiadania spoluvlastníctva, z čoho možno vyvodiť záver, že mu mala byť priznaná čiastočná náhrada trov konania so zohľadnením rozdielu medzi navrhovaným a prisúdeným finančným vyrovnaním. Krajský súd však dospel k tomu, že nie je dôvod na takúto aplikáciu tejto normy. Právny názor krajského súdu sa preto odchyľil od relatívne jednoznačného znenia zákona.

11. Spor medzi sporovými stranami spočíval v zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Z dôvodu nemožnosti reálnej delby nehnuteľnosti (prihliadajúc na znalecký posudok č. 74/2019, vzťahu medzi stranami sporu, účel budúceho využívania nehnuteľnosti a prístup k nehnuteľnosti cez pozemky tretej osoby) súdy pristúpili k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva strán sporu

prikázaním celej nehnuteľnosti sťažovateľovi za primeranú náhradu (§ 142 Občianskeho zákonníka). Svoje rozhodnutie odôvodnili tým, že sťažovateľ sa zaslúžil výraznou mierou o vybudovanie rodinného domu, pokračuje v jeho dokončovaní, nehnuteľnosť udržiava a stará sa o ňu, čo aj financuje prostredníctvom úveru, rovnako aj to, že vlastnícke práva k pozemku pod rodinným domom a príslušnému pozemku svedčia jeho otcovi (bod 16 namietaného rozsudku). Všeobecné súdy vychádzali z hodnoty nehnuteľnosti (120 000 eur) a za primeranú náhradu vyrovnávacieho podielu považovali sumu 56 000 eur (bod 20 namietaného rozsudku).

12. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že (i) rozhodnutie o náhrade trov konania musí byť v súlade s priebehom konania, (ii) konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je špecifické, keďže súd nie je viazaný návrhmi strán, (iii) spoluvlastníci vopred nemôžu presne predvídať rozhodnutie súdu a (iv) každý z návrhov spoluvlastníkov môže mať presvedčivý základ. Z toho dospel k záveru, že keďže sa koná o vlastníckom práve všetkých účastníkov, spravdila sa ako spravodlivé východisko pre rozhodnutie o trovách konania bude javiť, aby každý zo spoluvlastníkov sám znášal svoje náklady konania a nebol povinný hradiť náklady iného spoluvlastníka, ibaže by na to boli dané zvláštne dôvody (bod 26 namietaného rozsudku). Podľa názoru krajského súdu nebolo možné vysloviť úspech alebo neúspech žiadnej zo sporových strán, preto rozsudok okresného súdu zmenil a žiadnej zo sporových strán nepriznal náhradu trov konania (bod 27 namietaného rozsudku).

13. Treba súhlasiť s argumentom krajského súdu o tom, že rozhodnutie o náhrade trov konania musí byť v súlade s priebehom konkrétneho konania. K tomu však treba poznamenať, že súčasťou priebehu konania je z pohľadu rozhodovania o náhrade trov konania jeho výsledok, ktorým v spore sťažovateľa bolo rozhodnutie súdu v prevažnej časti v súlade s jeho žalobou. Ďalším badateľným prvkom priebehu sporu bola celková procesná pasivita žalovaného (aj pôvodnej žalovanej), ktorí žalobe žiadnym spôsobom neodporovali, a to aj napriek tomu, že už v žalobe si sťažovateľ uplatňoval náhradu trov konania.

14. Ústavný súd už vyslovil, že pomer úspechu strán vo veci podľa § 255 CSP so záverom, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania, nemožno zdôvodniť všeobecnými východiskami, podľa ktorých strany mali vo veci nešpecifikovaný čiastočný úspech, ich podiely na spoločnom majetku sú rovnaké, spor neskončil podľa predstáv ani jednej strany a vyporiadanie bolo v záujme oboch strán. Takáto argumentácia je mimo rámca zákonnej úpravy § 255 CSP, keďže nevyjadruje pomer úspechu strán vo veci, a preto je porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 266/2022). Ústavný súd musí konštatovať, že žalovaný (aj pôvodná žalovaná) v spore svojou pasivitou pred a po začatí konania nevytvorili žiaden priestor na to, aby vec bola či už mimosúdne alebo konsenzuálne v súdnom konaní vyriešená bez vzniku trov. Preto priebeh konania žiadnym spôsobom nenaznačuje to, aby o náhrade trov konania bolo náležité rozhodnúť tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

15. Osobitne sa v tejto súvislosti treba pristiaviť pri argumente krajského súdu, podľa ktorého v spore o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva spoluvlastníci vopred nemôžu predvídať rozhodnutie súdu. S takýmto čiastkovým argumentom sa nemožno stotožniť. Aj rozhodnutie o spôsobe vyporiadania podielového spoluvlastníctva musí vychádzať z racionálnych a objektivizovateľných hľadísk (veľkosť spoluvlastníckych podielov, možnosť rozdelenia veci,

schopnosť vyplatiť spoluvlastníka a podobne), a teda musí byť ako každé iné súdne rozhodnutie predvídateľné.

16. Krajský súd dospel k nesprávnemu záveru o tom, že ako spravodlivé východisko pre rozhodnutie o trovách konania v spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva sa bude javiť to, aby každý zo spoluvlastníkov sám znášal svoje náklady konania a nebol povinný hradiť náklady iného spoluvlastníka s tým, že iné rozhodnutie o trovách bude prichádzať do úvahy len vtedy, ak na to budú dané zvláštne dôvody. Takýto záver však zo znenia zákona, konkrétne z § 255 CSP, nevyplýva. I konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je sporom podľa CSP a nie je žiaden dôvod na to, aby sa na toto konanie zásadne neaplikoval § 255 CSP. Samotná skutočnosť, že pomer úspechu strán v spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva môže mať vzhľadom na osobitosť tohto konania rôzne podoby, nie je dôvodom na to, aby z ústavného hľadiska mohol byť udržateľný schematický záver o tom, že v takomto konaní si každá zo strán má znášať svoje trovy.

17. V závere ústavný súd dodáva, že konanie vo veci samej skončilo obojstranným prospechom spočívajúcim v tom, že sťažovateľ nadobudol spoluvlastnícky podiel od žalovaného za primeranú náhradu (56 000 eur). Otázkou rozhodovania o náhrade trov konanie však nie je to, aký prospech strana na základe rozhodnutia súdu dostane, ale to, ako sa k tomuto prospechu musela pričiniť. Ak by žalovaný reagoval napr. na predsúdne výzvy sťažovateľa, sťažovateľ by sa k nadobudnutiu obojstranného prospechu z vyporiadania spoluvlastníctva nemusel pričiniť nielen tým, že by nezaplatil súdny poplatok, ale ani tým, že by musel zaplatiť odmenu jeho advokáta. Ústavný súd považoval preto za preukázané, že konanie sťažovateľa viedlo k nepomerne vyšším finančným nákladom ako v prípade žalovaného (a pôvodnej žalovanej).

18. Rozhodnutie krajského súdu nielenže nevychádza zo znenia § 255 CSP, ale ani ďalšia argumentácia krajského súdu neobsahuje také prvky, ktoré by viedli k naplneniu účelu noriem o náhrade trov konania. Základným účelom týchto noriem je odškodniť stranu sporu za výdavky, ktoré jej vznikli v dôsledku opomenutia konania druhej, procesne neúspešnej strany. Takýmto opomenutím nie je len nezaplatenie dlhu alebo nevydanie veci, ale aj nedostatok záujmu na vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Preto je rozhodnutie krajského súdu výsledkom zjavne nesprávneho právneho posúdenia, čo viedlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu a obsahovo zhodného práva na spravodlivé súdne konanie. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že namietaným rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie namietaného rozsudku a vrátenia veci krajského súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel [§ 133 ods. 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Krajský súd je v ďalšom konaní viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

V.

20. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 821,93 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur (v roku 2024 je 228,83 eur) a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur (za rok 2024 je 13,73 eur). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu), ako aj za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 (replika k vyjadreniu krajského súdu) vrátane 20 % DPH.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Robert Šorl
predseda senátu